



Els primers seran els últims

Populars i socialistes –entre els quals el president Camps i l'aspirant a succeir-lo, Ignasi Pla– celebren l'aprovació de l'Estatut al Senat. Fa un any.

Poques vegades el president valencià, Francesc Camps, ha estat més sincer que aquell assolellat 1 de juliol de l'any 2005. Escassos minuts després que les Corts valencianes enviaren a Madrid la seua proposta de reforma estatutària, el cap del Consell s'adreçava als periodistes d'aquesta manera: "Des d'aquest palau de les Corts valencianes, jo els dic a tots els espanyols que avui els valencians hem pres una decisió bona per a la Comunitat Valenciana perquè sabem que és bona per a Espanya. Ho vam dir fa temps: seríem lleials a la Constitució i al funcionament jurídic i polític de la nostra nació. Vull dir a tots els espanyols que els valencians sempre estem del costat d'Espanya, que quan fem un pas és a favor d'Espanya. Així es fa Espanya."

El País Valencià, sense dubte, feia un gran favor al conjunt de l'estat. No reclamava més inversions al seu territori, ni en infraestructures ni per saldar cap "deute històric" –al remat, els números rojos dels comptes valencians no vénen de tan lluny–, i, a més, endinsava el PP en una onada reformista que fins aleshores rebutjava amb la mateixa vehe-

Només un any després de l'aprovació definitiva, l'Estatut del País Valencià té gelosia dels seus germanets. Catalunya, Balears i Andalusia s'asseguren inversions de l'estat que són una quimera per al Govern valencià. És hora d'activar la "clàusula Camps"?

mència que el jutge Gómez Bermúdez s'adreça als imputats pels atemptats de l'11-M.

Durant el procés de reforma, era una sensació estesa que els dos grans partits estatals pretenien que el "cas valencià"

marcara les línies roges de la resta d'estatuts que esperaven a la porta. Principalment, és clar, el català, que en qualsevol cas, tot i que li van tallar les ales, va ser capaç de volar més alt.

De València estant, l'autèntic drama no és que Catalunya haja aconseguit més cotes d'autogovern, sinó que els que hi han traspassat el llinar –de la porta i de les línies roges– han estat autonomies com l'andalusa i la balear. Que Catalunya, malgrat tots els entrebancs, superaria els valencians en competències era una certesa. Que les Illes i Andalusia deixarien antic el text valencià, en canvi, era només una sospita.

De 61 a 81, i de 75 a 250. Resulta esclaridor, per exemple, que el nombre d'articles de la reforma estatutària valenciana tan sols haja crescut un 25%, mentre que l'andalusa, al seu torn, s'ha incrementat més d'un 300%.

Joan Ribó, portaveu d'Esquerra Unida –l'Entesa a les Corts valencianes, va formar part de la ponència que redactà el nou Estatut valencià, i ara evoca el seu discurs de fa més d'un any: "Ja dèiem que la terrible pressa per ser els

primers ens evitaria avançar més, que la nostra reforma ben aviat es quedaria antiga. Únicament cal veure com milloraran les infraestructures d'Andalusia, per adonar-nos de les nostres limitacions". L'autonomia presidida per Manuel Chaves s'ha garantit que el Govern espanyol hi invertirà en infraestructures, en els propers set anys, un percentatge equivalent a la població andalusa, que és el 18% de l'estat. A més, estableix la Comissió Mixta d'Afers Econòmics –pura bilateralitat amb l'estat... com Catalunya, de la qual també ha copiat la "realitat nacional" *preambular*–, comissió que distribuirà els fons europeus i les inversions de l'estat a Andalusia.

Joan Ribó va proposar, durant l'accelerat debat valencià, "xuplar roda" de Catalunya, Andalusia i Canàries. "Fins i tot Jaume Matas ja parlava d'un millor finançament per a les Balears, mentre nosaltres ens afanyàvem a arribar a la meta abans que ningú", recorda. "Ací, ben al contrari, de temes de finançament, ni PP ni PSOE no en volien ni sentir a parlar, i tot per pura submissió a Madrid", rebla Ribó.

La persona del PSPV-PSOE que va dur les regnes de la negociació estatutària és el portaveu adjunt a les Corts, Antoni Such, per a qui "no tenim res a envejar a Andalusia. Amb els instruments que tenim podem arribar a les màximes cotes d'autogovern. És cert que l'Estatut andalús inclou variacions sobre finançament, però aquest tema, al capdavall, s'ha de tractar al Consell de Política Fiscal i Financera".

Drets i torts. Inversions de l'estat a banda, l'aspecte que més sobta en comparar els textos andalús i valencià és el dels drets dels seus ciutadans. La carta magna andalusa recentment aprovada en referèndum –"no vull ni pensar quina hauria estat la participació si s'haguera fet una votació sobre l'Estatut valencià", apunta Ribó–, parla de dret a la llibertat sexual, a la igualtat de gènere, a l'accés a les noves tecnologies, a l'elecció de metge, a un temps màxim per a les llistes d'espera, a la gratuïtat dels llibres de text, a l'ensenyament laic, a l'accés a les noves tecnologies, a la protecció de les persones grans, a un testament vital i a viure amb dignitat el procés cap a la mort, entre d'altres. El valencià, si bé parla d'igualtat entre ho-

"Al País Valencià, per pura submissió a Madrid, ni PP ni PSOE no en volien sentir a parlar, de finançament", diu Joan Ribó

mes i dones, de protecció del menor, d'impulsar la llengua dels sords, d'un habitatge digne, de la protecció del medi ambient i d'una renda mínima de ciutadania –aspecte que també recull el text andalús–, remet a una futura llei que hauran d'aprovar les Corts l'explicitació de tots aquests drets socials.

"En qüestió de drets, Andalusia ens supera de llarg –explica Ribó–. Allà són drets de veritat, mentre ací ens quedem amb les bones paraules. Els nostres no són drets executables; els seus, per contra, pots exigir-los al jutge, si no els respecta el govern de torn."

Such opina que "simplement passa que nosaltres hem d'elaborar la llei de drets socials, però tampoc no tenim limitació, en aquest camp. Potser el text

"En absolut, ha quedat desfasat l'Estatut valencià –respon Such–. Com passa amb el tema dels drets socials, cadascú ha filat més o menys prim, depenent d'allò que considere més oportú. Nosaltres, per exemple, hauríem volgut limitar el poder de les diputacions; no vam aconseguir-ho per culpa de la intransigència del Partit Popular, però és possible fer-ho si modifiquem alguna llei."

Clàusula congelada. Va desencallar la negociació de l'Estatut valencià, però, des d'aleshores, es troba ben amagadeta, ningú no en parla. És la disposició segona, que, resumidament, ve a dir que "no serem menys que ningú", que "tot allò que tingueu vosaltres, si volem, podem tenir-ho nosaltres".

Antoni Such: "Cadascú ha filat més o menys fi, depenent del que ha considerat"

andalús és més explícit, més complet, però no per això nosaltres renunciem a tenir una carta de lleis tan ampla".

Competències blindades. Se'n va parlar molt, del "blindatge de competències" a què aspirava l'Estatut català. Doncs bé, el text andalús també recull competències exclusives en alguns aspectes –com l'aigua del Guadalquivir que travessa aquesta comunitat, motiu pel qual la Junta d'Extremadura ha presentat un recurs d'inconstitucionalitat–; també en tenen de compartides i d'executives. Entre les blindades també hi ha l'urbanisme i l'autorització d'instal·lacions energètiques. Entre les compartides, Andalusia podrà fixar el nombre d'immigrants, la inspecció de treball, la ubicació de les infraestructures de tipus estatal o la planificació de ports i aeroports d'interès general. "Tots, menys els valencians, han tingut la valentia de demanar coses realment importants –assenyala Ribó–. Durant anys hem patit les conseqüències d'accedir a l'autonomia per l'article 143, i no pel 151, i ara continuarem amb un model estrany."

Els dubtes legals sobre l'efectivitat de la coneguda com a "clàusula Camps" no van esvair-se ni amb l'aprovació del text. "No me l'he creguda mai, aquesta clàusula", diu Ribó. Such, alhora, encara parla de "parida" –al seu dia, va reiterar que aquesta clàusula era una "imbecil·litat"–: "Més enllà d'omplir-se la boca, el president Camps sap que aquesta disposició permet constatar dues evidències: l'una, que si l'estat transfereix competències a les autonomies, els valencians les voldrem; i l'altra, que si un altre estatut ha aconseguit més competències, cal que encetem un nou procés de reforma a fi d'obtenir-les nosaltres també. Sobre el primer punt, el ministre Jordi Sevilla ja s'ha queixat que la Comunitat Valenciana encara no s'ha adreçat a l'estat per crear la comissió mixta que acorde les transferències".

Sobre el segon punt, que significaria refer l'Estatut, recau la responsabilitat que el País Valencià no estrene un nou lema: els primers seran els últims.

Víctor Maceda